

Газета Всеукраїнської
асоціації пенсіонерів
"50 плюс" видається
за сприяння Посольства
Канади в Україні

НАШ ДЕВІЗ: ДОПОМОЖИ СОБІ САМ!

50 плюс

ГАЗЕТА ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ПЕНСІОНЕРІВ

Заснована в лютому 2003 року

Свідоцтво про реєстрацію
КВ 6981 від 13.02.03

№5(9)

Для членів ВАП – безкоштовно

2004 рік

ДЛЯ ТИХ, КОМУ П'ЯТДЕСЯТ І БІЛЬШЕ

З ювілеєм — 60-літтям визволення України!

Пам'ятаймо!

Величний монумент „Мати-Вітчизна” зустрічає всіх, хто приїздить до столиці України чи то поїздом, чи автомобілем, або прибуває літаком. Над Дніпром, на високому пагорбі стоїть він, нагадуючи кожному з нас про незабутній подвиг народу у Великій Вітчизняній війні. Статуя жінки зі щитом і мечем у руках – це не тільки символ Перемоги. Це – уособлення України, яка найбільше постраждала у тій страшній і кривавій війні.

Дехто сором'язливо уникає назви Велика Вітчизняна, намагаючись „розчинити” нашу трагедію, наш біль і сум у глобальній назві – Друга світова.

Так, коли фашистська Німеччина напала на Радянський Союз, майже півтора року вирувала Друга світова війна, в якій брали участь 110 мільйонів озброєних людей, у яку було втягнуто 61 державу з 80 процентами населення планети.

Але для мільйонів наших співвітчизників та війна була і залишається справді Великою, справді Вітчизняною. Адже для кожного з них вона означала захист від нацистських поневолювачів не якихось там абстракцій, не свобод узагалі, а отчого дому, рідної землі, свого права на життя. Так, то була Велика Вітчизняна війна також і українського народу, як і всіх народів колишнього СРСР. Тим більше, що через усю Україну ворожі полчища пройшли двічі, залишаючи після себе

руїни та згарища, сіючи смерть і тяжке горе сиріт і вдів.

Ту війну я пам'ятаю як чорну діру, яка поглинула багатьох моїх родичів – брата Сашка (він загинув, звільняючи Польщу), дядька Михайла (загинув під Харковом) та інших. Та війна закарбувалася у пам'яті як жахливе чудовисько, яке вкрало дитинство у мене і мільйонів таких же дітей, яким був тоді я. Ту війну я навіки запам'ятав її страшною жорстокістю. Гітлерівці вигнали нас із хат, і ми, одинадцять

чоловік, у тому числі і я, моя мати, тітки з дітьми (наші батьки билися на фронті), дідусь і бабуся – кілька сімей! – жили аж до звільнення в тісному, холодному й вогкому погребі.

І саме з нас, мешканців селища Мілового, що на Луганщині, почалося звільнення України від ворожої навали. Це сталося 16 січня 1943 року. А останню п'ядь української землі Червона Армія визволила 28 жовтня 1944 року – шість десятиліть тому.

Тож 60-літній ювілей від дня завершення визволення України – це велике свято всього народу. І в цей день ми низько схиляємо голови перед сивочолими ветеранами Великої Вітчизняної війни – перед тими, хто звільнив від нацизму нашу рідну Україну, а потім і всю Європу.

Дуже важливо, щоб правду про жахливу війну не змогли приховати від наших онуків і правнуків ті, хто нині намагається навіть у шкільних програмах всляко применшити значення перемоги Радянського Союзу над гітлерівською Німеччиною. Треба неодмінно давати рішучу відсіч тим „очевидцям”, хто розпускає побрехеньки, нібито Україна мало не розквітла за німецької окупації, а нацизм був, мовляв, розбитий військами США та Великобританії. Ми віддаємо належне вкладу союзників у перемогу над гітлерівським рейхом, але не слід також забувати тих високих оцінок, які дали визначній ролі Червоної Армії у тій війні президент США Рузвельт і прем'єр-міністр Великобританії Черчилль. Надзвичайно важливо, щоб юне покоління завжди пам'ятало, якою страшною ціною дісталася та перемога.

Закінчення на 2-й стор.

**Андрій Петрович
МАКАРЕНКО:**

**„Я вступив у бій
о 3.30 ночі
22-го червня” ...**

Андрій Петрович Макаренко більшу частину своєї біографії пов'язує з двадцятим століттям. Адже народився він у далекому 1921 році. Літа!.. Та незважаючи на свій поважний вік, він і сьогодні живе активним життям, чимало сил та енергії віддає громадській роботі. Він – голова Києво-Святошинської районної ветеранської організації, член бюро Київської обласної ради ветеранів.

Кореспондент газети „50 плюс” попросив його відповісти на ряд запитань, які цікавлять наших читачів.

Закінчення на 3-й стор.

3 ювілеєм — 60-літтям визволення України!

1941 рік. Донецька область. Відступаємо...

1944 рік. На переправі.

1944 рік. Тисячі мостів довелося підняти з руїн.

23 лютого 1944 року. III-й Український фронт.

1944 рік. Радянські танкісти увірвалися в м. Броди.

Пам'ятаймо!

Продовження. Початок на 1-й стор.

Нацисти створили в Україні 50 гетто й 180 концетраційних таборів, в яких загинули сотні тисяч мирних громадян та військовополонених. Трагедія в Бабиному Яру в Києві – то лише частина гігантської катівні, на яку перетворили гітлерівські головорізи окуповану Україну. Загалом вони закатували на українській землі 5 мільйонів осіб, а 2,6 мільйона наших громадян (у тому числі дітей) вивезли до Німеччини, Австрії, окупованої Франції, інших країн Європи, де їх чекали каторжні роботи, голод і холод, знущання і смерть. Ось тільки один приклад: у Східній Франції, біля міста Буле в концтаборі загинуло 22000 військовополонених Червоної Армії, а в сусідньому концтаборі – ще 3600 чоловік, і більшість з них – з України.

З України окупанти везли до Німеччини продовольчі товари, сировину для промисловості, навіть землю – родючий український чорнозем. Показова статистика: 85 % від усього обсягу продовольства, що вивозилось до рейху з окупованих радянських територій, припадало на Україну.

Отже, в жовтні 1944 року визволенням Закарпатської України було поставлено крапку на майже трирічному пануванні нацистів на українській землі. Хоча до кінця війни було ще далеко, але Україна вже вкотре відроджувалася заново.

А зруйновано було майже все цінне. Лежали в руїнах 16 тисяч промислових підприємств, понад 900 залізничних станцій, 18 тисяч медичних закладів, 33 тисячі вузів, технікумів і шкіл, 20 тисяч бібліотек. Знищені будівлі й майно 872 радгоспів, 1300 машино-тракторних станцій, тисяч колгоспів. Було спалено в Україні тисячі сіл і сотні міст, позбавлено притулку 10 мільйонів чоловік. Триста українських сіл нацисти спалили разом з їхніми мешканцями – дітьми, жінками, стариками.

Загальна сума збитків, яких зазнала Україна, дорівнювала 285 мільярдам карбованців у довоєнних цінах.

У тяжкій, довгій, кровопролитній війні разом з українцями визволяли Україну росіяни й білоруси, грузини й казахи, татари й узбеки, вірмени й азербайджанці, представники багатьох інших народів колишнього Радянського Союзу.

Втрати СРСР у Другій світовій війні кілька разів змінювалися в бік збільшення (останні цифри — 26,6 млн. осіб і навіть 28 мільйонів). Виділити з них втрати України можна лише приблизно через відсутність республіканського розрізу багатьох загальносоюзних даних.

Про масштаб втрат свідчить зниження чисельності населення УРСР з 41,657 млн. осіб на червень 1941 року до 27,382 млн. на початок 1945-го. Основну частину жакливої різниці в 14,275 млн. осіб становлять безповоротні втрати. До них відносять: фронтові втрати — понад 3 млн. військовослужбовців Радянської Армії; втрати радянських та антирадянських партизанів у боротьбі між собою й з окупантами; втрати цивільного населення під час боїв і бойових дій, через голодне виснаження та епідемічні хвороби; втрати від акцій окупаційного режиму: планомірного нищення військовополонених (1,366 млн. осіб.), майже цілковитого винищення євреїв і ромів, вибіркового винищення населення на більшій частині території України. Частина людей, евакуйованих у східні регіони СРСР (3,5 млн. осіб) і вивезених у Німеччину остарбайтерів (2,4 млн. осіб), повернулася на Батьківщину.

Як казав Джон Кеннеді, у перемоги – тисяча батьків, а поразка – завжди сирота. Про це згадуєш, коли на очі потрапляють трактати сучасних „стратегів” про те, як неправильно, неграмотно, погано воювала Червона Армія. Що ж, «всякий мнит себе стратегом, видя бой со стороны». Якщо говорити про перші місяці війни, то, звичайно, є чимало претензій до вищого командування, на совісті якого й були наші непомірні втрати в живій силі і техніці. Але все ж не слід забувати, що небезпечно і грізного ворога, який до нападу на СРСР уже встиг набути бойового досвіду в Африці та Західній Європі, перемогла саме наша армія. І перемогу вона здобула під керівництвом видатних воєначальників, серед яких, до речі, ціла плеяда вихідців з України – Р.Малиновський, К.Москаленко, А.Єременко, Д.Лелюшенко, М.Кравченко, М.Рибалко та інші.

Та справжніми героями стали мільйони наших співвітчизників на фронті і в тилу, мільйони чоловіків і жінок, старих і підлітків. Героїчно вистояв у тяжкому двобої весь наш народ...

Гнів і біль викликають спроби деяких сьгоднішніх „розумників” знівелювати подвиг радянських воїнів, зробити з наших солдатів нездатних ні на що боягузів, оббрехати всі історичні битви, в яких перемогли нам ніби діставались випадково. А я пригадую розповіді свого батька, який пройшов з боями від Старої Русси до Німеччини й закінчив війну на острові Рюген. Назавжди закарбувалися епізоди з його розповідей про те, як кілька днів їхній взвод відбивав атаки ворожого батальйону, як гітлерівці втратили майже половину свого складу, а коли прибуло підкріплення червоноармійців, – відступили. У тих боях під Старою Руссою у батька з'явилася перша сивина, а на грудях – медаль „За відвагу” (таких медалей у нього було дві, а ще орден Червоної Зірки, яким нагороджували за особливу хоробрість у бою).

Пам'ятаю, як після визволення Полтавщини від гітлерівців, моя матір разом зі мною та сестрою приїхала у Гребінку, на батьківщину мого батька, до моєї бабусі Одарки. Війна ще гриміла зовсім недалеко, але тут уже налагоджувалося нове життя – життя після окупації, що вкрай потребувало як транспортного, так і – передусім – кадрового забезпечення. На залізничній станції Гребінка працювала кочегаром на паровозі моя тітка Наталка. Хто хоч раз бачив у роботі паровозного кочегара, той знає, яка то тяжка праця. Чоловіків на транспорті не вистачало, тож і жінок брали на тяжкі роботи.

Одного разу через Гребінку проїздила іноземна делегація Червоного Хреста, і їхній вагон зупинився якраз навпроти паровоза, з якого визирнула тітка Наталка в замаскованій куфайці. Іноземці кинулися її фотографувати, а один вийшов з вагона й підійшов до паровоза. Ламаною російською мовою він сказав: „Ви – героический женцин! Тепер ми у себя в Америка сказать всем, что такой народ победить нельзя!..”

Наш народ переміг. Україна вже 60 років вільна від ворожої навали.

Пам'ятаймо ж тих, хто здобув ту визначну перемогу! Вклонімося світлій пам'яті тих, хто віддав життя за нашу свободу!

Олег КРАВЧЕНКО,
член Ради ВАП, член Національної спілки
журналістів України

*Фото із Центрального Держархіву
кінофотофонодокументів*

3 ювілеєм – 60-літтям визволення України!

Андрій Петрович МАКАРЕНКО: „Я вступив у бій о 3.30 ночі 22-го червня” ...

Продовження. Початок на 1-й стор.

– **Насамперед дозвольте привітати Вас із визначним ювілеєм – 60-літтям визволення України від німецько-фашистських загарбників і побажати Вам міцного здоров'я й подальшого активного довілліття!**

– Дякую! Користуючись нагодою, хотів би і я поздоровити ветеранів Великої Вітчизняної війни, всіх читачів газети з цим ювілеєм!

– **Ви теж брали участь у визволенні України?**

– Так, мені випала честь не просто визволити Україну, а визволити навіть свої рідні місця, де народився, провів дитинство. Я народився під Вишгородом, а коли ми брали участь у битві за Київ, то саме цими місцями, з Лютізького плацдарму, розвивали наступ. А далі – на Корсунь-Шевченківський, у тій битві ворог зазнав нищівної поразки. Брав участь також і у визволенні Західної України.

– **Як для Вас почалася війна?**

– Ви, звичайно, пам'ятаєте пісню: „Двадцять второго июня, ровно в четыре часа Киев бомбили, нам объявили, что началась война”. Так ось для мене і моїх товаришів вона розпочалася на півгодини раніше – о 3.30 ночі. Бо я зустрів війну у Перемишлі, на річці Сан, на самісінькому кордоні.

– **Тобто німці починали з вашої застави?**

– Так, найперших втрат у тій війні зазнали саме ми. І мені, молодому лейтенанту-артилеристу, довелося не лише отримати бойове хрещення, але й перше поранення, на щастя, не дуже серйозне. То були запеклі бої, в яких невелика група прикордонників і червоноармійців протягом п'яти діб, коли вже гітлерівці на інших ділянках давно прорвалися в глиб нашої оборони, тримала Перемишлянську фортецю.

– **Ви сказали про перше поранення. А було і друге?**

– І третє!.. До речі, третє могло скінчитися для мене трагічно. Та, на щастя, коли мене засипало землею (це було під Сталін-

градом), один солдат помітив, що земля ворухиться. Мене відкопали і відправили до польового шпиталю. Після одужання я потрапив у саме пекло – на Курську дугу. Вдячний долі, що залишився живим і пройшов до кінця війни пів-Європи! Визволяю після України й Румунію, і Польщу, Чехословаччину... У Берліні наші святкували Перемогу, а ми ще десять діб билися з нацистами, визволяючи Прагу.

– **Отже, Ваше цивільне життя розпочалося в 1945-му?**

– Ні, я продовжив служити в армії і після війни. Адже я був кадровим офіцером.

– **Що найбільше запам'яталося Вам у післявоєнній армії?**

– На все життя запам'ятав Тоцькі військові навчання, під час яких, 14 вересня 1954 року, вперше було застосовано ядерну зброю.

– **І що ж Ви особисто робили під час тих навчань?**

– Як артилерист виконував поставлене завдання. А воно полягало в тому, щоб через п'ять хвилин після атомного вибуху розпочати артпідготовку. Із завданням ми успішно впоралися.

– **Кажуть, ті, хто там отримав опромінення, тяжко хворіють...**

– Мушу запевнити, що всі балачки щодо того, ніби нас примусили йти прямо через епіцентр вибуху, – вигадка. Найближче до епіцентру підходили тільки в бронетехніці. А піхота йшла за півтора кілометри від епіцентру, і всі мали засоби захисту.

– **Ви зустрічаєтесь з молоддю? Як вона реагує на Ваші розповіді про війну?**

– Нормально реагує. Я вважаю, що наші школи та вищі навчальні заклади ще не досить повно використовують такий засіб патріотичного виховання, як зустрічі юнаків і дівчат з військовослужбовцями – не лише ветеранами. Такі зустрічі багато дають і в плані морального становлення юного громадянина. Молодим слід більше уваги звернути і на свою фізичну підготовку, здоровий спосіб життя. Їм же будувати нову Україну!

Фото Льва СТОГАНДА

Діамантове весілля Ніжинських

Як казав Сенека, доля веде того, хто бажає, а того, хто не бажає, – тягне.

Подружжя Ніжинських вдячне долі за те, що вона привела їх одне до одного, а потім усе життя веде їх ось так, завжди поруч, „на всю оставшуюся жизнь”.

Семен Матвійович у званні капітана Червоної Армії командував дивізіоном „катюш” під Владикавказом. До речі, вогневі позиції дивізіону були розташовані в районі сумно звісного Бєслану. Йшов 1942-й рік, і саме за участю легендарних „катюш” на Кавказі було здобуто першу перемогу над ворогом. Після вдало проведеної операції підрозділ передислокувався до Владикавказу, де офіцери отримали запрошення на кон-

церт до педінституту. Там Семен Ніжинський познайомився з симпатичною студенткою Іриною.

У 1944 році Ірина закінчила інститут і попросилася на фронт. І доля її привела туди, куди раніше привела Семена Матвійовича. На той час він був уже майором, начальником штабу 305-го Гвардійського мінометного полку. 14 січня 1944 року молодята одружилися, і відтоді вони завжди поруч!

Разом воювали, разом живуть усе життя.

Цього року вони відзначили діамантове весілля.

Хай же вас, Ірино Олександрівно і Семене Матвійовичу, і надалі ваша доля веде у щасті та злагоді!

Фото Льва СТОГАНДА

Зустрічі з ветеранами

Бердянськ. У музеї „Подвиг” відбулися тематичні зустрічі учнів медучилища з ветеранами Великої Вітчизняної війни. Своїми спогадами поділився з молоддю Анатолій Іванович Завальнюк. Він брав участь в обороні Дніпрогесу. Коли німці увірвалися у місто Запоріжжя, Завальнюк був поранений і потрапив у полон. Йому вдалося втекти з полону і повернутися в Бердянськ. За два тижні до звільнення міста він пішов на фронт і увійшов у Бердянськ визволителем. Пізніше його було тяжко поранено, він втратив ногу. Нині інвалід бере участь у громадській роботі, охоче зустрічається з юнаками та дівчатами.

Севастополь. Вокально-інструментальний ансамбль „Севастопольські чайки” та ансамбль пісні і танцю ВМС України влаштували концерт для учасників зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної. Серед них був і учасник Параду Перемоги, повний кавалер ордена Слави, кавалер двох орденів Червоної Зірки та багатьох інших нагород, капітан 1-го рангу у відставці І. М. Міщенко.

З ювілеєм — 60-літтям визволення України!

Співдружність ветеранів Закарпаття і Балкан

Міжнародний Український Союз учасників війни (МУСУВ) веде цілеспрямовану роботу по об'єднанню сил ветеранських асоціацій різних країн. Адже у ветеранів багато спільного, і проблеми, як правило, схожі.

Одним із прикладів взаємодії ветеранських асоціацій є співпраця організацій прикордонників країн Закарпаття і Балкан, які під час зустрічі в Ужгороді прийняли спільну заяву – звернення до ветеранів війни і військової служби та до парламентів і урядів своїх країн.

У зверненні, зокрема, зазначено:

Ми, учасники Міжнародної Прикордонної Зустрічі ветеранів Другої Світової війни, представники ветеранських асоціацій країн Закарпаття і Балкан – Угорщини, України, Хорватії, Чеської Республіки, Сербії і Чорногорії, зібравшись на свою зустріч у місті Ужгороді, одностайно схвалюємо по-

літику миру, правопорядку і міжнародної стабільності в регіонах Європи і всього світу, нагадуємо всім парламентам і урядам про необхідність постійної уваги до своїх ветеранів, турботи про них.

Про співдружність ветеранів різних країн розповів у редакції газети „50 плюс” член ВАП і президії МУСУВ, голова Всеукраїнської громадської організації „Національна федерація прикордонників України”, генерал-майор у відставці Віктор Леонтійович Шугалій.

– Учасники зустрічі, – сказав він, – одностайно вирішили і надалі прагнути до консолідації при захисті своїх прав і свобод, наполегливо добиватись, щоб національні законодавства щодо ветеранів переглядалися періодично при покращенні економічного стану в країні. І щоб вони переглядалися тільки в інтересах ветеранів, тільки задля поліпшення їх матеріального і соціального становища.

Вони боролися за нашу свободу

Як відомо, у визволенні України брали участь воїни 1-го Чехословацького корпусу під командуванням генерала Людвіга Свободи. На військовому Лук'янівському кладовищі в Києві у 1943 році поховані ті з них, які віддали життя в битві за столицю України.

Нещодавно Посольство Чеської Республіки в Києві і Комітет Міжнародного Українського Союзу учасників війни провели акцію відбору горстки землі з могили полеглих. Капсула з цією землею, политою кров'ю побратимів по зброї, буде вклада- на до меморіалу загиблих у

Другій світовій війні, що незабаром має відкритися в Чехії.

Після завершення ремонту було підписано відповідний протокол і відбулася щира, невимушена розмова між генерал-майором у відставці, головою Комітету МУСУВ, членом Ради Всесвітньої Федерації ветеранів війни, членом ВАП Василем Івановичем Бакушиним та військовим аташе Посольства Чеської Республіки Альбертом Срніком, його дружиною й заступником аташе Машеком Штепаном.

Анатолій НОВИКОВ,
референт Комітету МУСУВ

Хвилина мовчання.

Підписання протоколу про взяття землі з могили загиблих чеських воїнів.

50 плюс

ГАЗЕТА
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
АСОЦІАЦІЇ
ПЕНСІОНЕРІВ

ДЛЯ ТИХ, КОМУ
П'ЯТДЕСЯТ І БІЛЬШЕ

Засновник: ВГО **ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПЕНСІОНЕРІВ (ВАП)**
Видавець: ДП „Видавничий дім „ІНФОЦЕНТР”
Шеф-редактор Володимир ДЗЬОБАК
Головний редактор Олег КРАВЧЕНКО
Літредактор-коректор Людмила ДИКА
Фотокореспондент Наталія КОМПАЦЕВА
Дизайн і верстка Елеонора МІЛЬЧЕНКО

Розміщення реклами в газеті – через ДП „Видавничий дім „ІНФОЦЕНТР”
Відділ реклами: тел. (044) 417-24-28; факс (044) 417-52-60
Редакція газети не завжди поділяє думки авторів.
Відповідальність за зміст рекламних публікацій несе рекламодавець.
При передруку матеріалів посилання на „50 плюс” обов'язкове.
Газета надається безкоштовно членам ВАП. Підписано до друку 19.10.04.
Адреса редакції та видавця: 04071, Київ, вул. Нижній Вал, 21, ВАП.
Тел. (044) 417-24-28; факс (044) 417-52-60.
E-mail: oleg.kravchenko@ukr.net http://www.uarp.org
Друк: СПД КВК. м. Київ, вул. Магнітогорська, 2а. Тираж 5000 прим. Зам. № 117.